

SVENSK FÖRFATTNINGSSAMLING.

1936

Nr 506—508.

Utkom från trycket
den 22 september 1936.

(Rubrik och datum kungöras från predikstolen.)

Nr 506.

Lag

om förenings- och förhandlingsrätt;

given Solliden den 11 september 1936.

Vi GUSTAF, med Guds nåde, Sveriges, Götas och Vendes Konung, göra veterligt: att Vi, med riksdagen¹, funnit gott förordna som följer:

1 KAP.

Inledande bestämmelser.

1 §.

Denna lag äger tillämpning å förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare, dock icke beträffande sådana arbetstagare i statens eller kommunernas tjänst, som äro underkastade ämbetsmannans ansvar.

2 §.

Med förening av arbetstagare förstås i denna lag förening, som består av arbetstagare och enligt stadgarna har till uppgift att tillvarataga arbetstagarernas intressen rörande anställningsvillkor och förhållandet i övrigt till arbetsgivaren.

Med förening av arbetsgivare förstås en motsvarande sammanslutning å arbetsgivarsidan.

Bestämmelser i denna lag, som hava avseende å förening av arbetsgivare eller arbetstagare, skola äga motsvarande tillämpning å förening eller förbund av flera sådana föreningar (huvudorganisation); och skall, då fråga är om huvudorganisation, vad i denna lag sägs om medlem i förening gälla om de anslutna föreningarna, så ock om deras medlemmar.

3 §.

Föreningsrätten skall lämnas okränkvt. Sker kränkning av föreningsrätten genom avtalsuppsägning eller annan dylik rättshandling eller genom bestämmelse i kollektivavtal eller annat avtal, vare rättshandlingen eller bestämmelsen ogilt.

Vad i första stycket stadgas skall icke utgöra hinder för intagande av föreskrift i avtal, att arbetsledare ej må vara medlem av förening, som avser tillvarataga av honom underställd personals intressen gentemot arbetsgivaren. Ej heller skall stadgandet äga tillämpning å åtgärd, som grundas på sådan föreskrift.

Med arbetsledare förstås den, som är anställd att såsom arbetsgivarens ställföreträdare leda, fördela och kontrollera arbete, vilket utföres av honom underställd personal och i vilket han icke annat än tillfälligtvis själv deltagar.

¹ Riksdagens skrivelse 1936: 418.

2 KAP.

Om förhandlingsrätt.

4 §.

Med *förhandlingsrätt* förstås i denna lag rätt att påkalla förhandling rörande reglering av anställningsvillkoren ävensom rörande förhållandet i övrigt mellan arbetsgivare och arbetstagare. Förhandlingsrätt tillkommer å ena sidan arbetsgivaren eller förening av arbetsgivare, vari han är medlem, samt å andra sidan förening av arbetstagare, vari de ifrågavarande arbetstagarna äro medlemmar.

Förhandlingsrätt för en part medför skyldighet för andra parten att träda i förhandling. Nämda skyldighet innebär åliggande att, själv eller genom ombud, inställa sig vid förhandlingssammanträde samt att, där så erfordras, med angivande av skäl framlägga förslag till lösning av fråga, varom förhandling påkallats.

5 §.

Vill part påkalla förhandling, som avses i 4 §, göre framställning därom hos andra parten. Om denne så begär, skall framställningen ske skriftligen med angivande av den eller de frågor, om vilka förhandling påkallas. Sammanträde för förhandling skall hållas snarast möjligt; och ankommer det på parterna att utan dröjsmål överenskomma om tid och plats för sammanträdet. Om endera parten det begär, skall över förhandlingen föras protokoll, som justeras av båda parterna.

De i denna paragraf givna stadgandena skola icke lända till efterrättelse, i den mån annat följer av kollektivavtal mellan parterna.

6 §.

Om befogenhet för part, som äger förhandlingsrätt men å vilken bestämmelserna i 3 kapitlet icke äga tillämpning, att påkalla förlikningsmans medverkan stadgas i lagen om medling i arbetstvister.

7 §.

Arbetsgivare må ej vägra arbetstagare skälig ledighet för deltagande i förhandling om fråga, vari han är utsedd att vara representant för sin förening.

3 KAP.

Om förhandlingsrätts utövande i visst fall.

8 §.

Huvudorganisation av arbetstagare äger genom anmälan hos socialstyrelsen påkalla detta kapitlets tillämpning. Dylig anmälan skall göras av organisationens styrelse och innefatta förklaring, att organisationen underkastar sig i 16 § angiven fredsforpliktelse.

Vid anmälan skola fogas:

- 1) organisationens stadgar;
- 2) uppgift å de personer, som hava säte i organisationens styrelse eller som eljest äga företräda organisationen, ävensom å deras adresser; samt
- 3) bestyrkt avskrift av protokoll vid sammanträde med organisationen, utvisande, att stadgarna blivit antagna, ävensom av dyligt protokoll eller annan handling, varav framgår, att styrelse blivit utsedd.

Sker ändring i organisationens stadgar eller i förhållande, som under 2) sägs, vare organisationen pliktig att omedelbart göra anmälan härom hos socialstyrelsen.

Å huvud
organisation an
tillämpning
anmälan gj
hos
deltagande
Äro bes
och har d
med gäll
består.

Kan enig
kapitlet, sk
ej begäran
kapitel jäm
begäran av
Styrelsen
1) därest
sig vid för
2) därest
häftan av d
3) därest
eller de grup
4) därest
andra medl
Över socia
föras.

Finns soc
tande påka
i styrelsen
d skall i s
missionen

Ledes förh
skomma p
från till do
gen.
På ordföra
slägga för
Det bör va
sda ordföra
tillan av o
samt med
samt hålla
sål obetage
sål ordförande
Över förhan

Kvanta parte
ej icke sam
det flera pers
ej utfästelse,

9 §.

Å huvudorganisation, som gjort anmälan enligt 8 §, jämte till sådan organisation anslutna underföreningar skola bestämmelserna i detta kapitel äga tillämpning från och med ingången av fjärde kalendermånaden efter den, då anmälan gjordes, och intill dess ett år förflutit efter det huvudorganisationen hos socialstyrelsen förklarar sig återtaga sin anmälan; dock att förklaring om återtagande icke får ske förrän två år efter anmälan.

Äro bestämmelserna i detta kapitel tillämpliga å förening av arbetstagare och har dessas arbetsgivare erhållit kännedom därom, skola samma bestämmelser gälla för arbetsgivarparten i förhållande till föreningen och dess medlemmar.

10 §.

Kan enighet i viss förhandlingsfråga icke uppnås vid förhandling enligt 2 kapitlet, skall socialstyrelsen utse opartisk ordförande att leda förhandlingen på begäran av huvudorganisation för part, å vilken bestämmelserna i detta kapitel jämlikt 9 § äga tillämpning, så ock under enahanda förutsättning på begäran av oorganiserad arbetsgivarpart.

Styrelsen må dock vägra att utse sådan ordförande:

1) därest sökanden icke gjort vad på honom ankommer för frågans lösning vid förhandling enligt 2 kapitlet;

2) därest sökanden är förening av arbetstagare och icke omfattar minst hälften av de av frågan berörda arbetstagarna;

3) därest sökanden är förening, som icke står öppen för alla inom den eller de grupper, vilkas intressen föreningen åsyftar att tillvarataga; samt

4) därest sökanden är förening av arbetstagare och icke äger minst trehundra medlemmar.

— Över socialstyrelsens beslut i fråga, som avses i denna paragraf, må klagan ej föras.

11 §.

Finner socialstyrelsen fråga, för vars behandling utseende av opartisk ordförande påkallas, vara av synnerlig vikt eller särskilt invecklad beskaffenhet, må styrelsen i stället för en ordförande utse en kommission av tre personer; och skall i sådant fall vad här nedan stadgas om opartisk ordförande gälla kommissionen.

12 §.

Ledes förhandling av opartisk ordförande, åligger det parterna att sammankomma på hans kallelse. Part, som visar sig ha instämt förhandlingsfrågan till domstol, vare dock fritagen från skyldighet att delta i förhandlingen.

På ordförandens anmaning skall vardera parten med angivande av skäl framlägga förslag till förhandlingsfrågans lösning.

Det bör vara parterna angeläget att, i den mån sådant erfordras för att bereda ordföranden tillförlitlig grund för förhandlingsfrågans bedömande, på anhållan av ordföranden giva honom del av räkenskaper och andra handlingar samt meddela statistiska och andra uppgifter, varöver parterna föfoga, ävensom hålla vederbörande arbetsplatser för ordföranden tillgängliga; part likväl obetaget att, i den omfattning han finner nödigt, göra förbehåll, att vad ordföranden på sådant sätt erfar ej må av denne yppas.

Över förhandlingen skall föras protokoll, som justeras av båda parterna.

13 §.

Kunna parternas vid förhandling inför opartisk ordförande avgivna förslag icke sammanjämkas, må ordföranden uppmana parterna att lämna en eller flera personer uppdrag att såsom skiljemän avgöra förhandlingsfrågan med utfästelse, att parterna skola ställa sig avgörandet till efterrättelse.

I händelse ordförandens uppmaning i sistnämnda syfte icke efterkommes av parterna, skall ordföranden, därest han icke finner frågan vara av beskaffenhet att höra under domstol, på begäran av endera parten hos socialstyrelsen hemställa om utseende av skiljenämnd för avgivande av förslag till förhandlingsfrågans lösning.

Ej må ordföranden själv åtaga sig skiljemannauppdrag i förhandlingsfråga rörande arbetsförhållande.

14 §.

Har socialstyrelsen mottagit sådan hemställan om utseende av skiljenämnd, som i 13 § sägs, skall styrelsen till ledamöter av nämnden utse minst tre opartiska personer. Över styrelsens val av ledamöter må klagan ej föras.

Den jämlikt 10 § utsedde opartiske ordföranden eller, där jämlikt 11 § en kommission utsetts, dess ordförande vare föredragande inför nämnden.

Nämnden skall på grundval av det protokoll, som i 12 § omnämnes, och de upplysningar, som föredraganden kunnat inhämta, avgiva förslag till förhandlingsfrågans lösning. Finner sig nämnden för frågans bedömning vara i behov av ytterligare upplysningar, må nämnden infordra sådana från parterna.

Har part under förhandlingen gjort förbehåll, som i 12 § sägs, gälla detta förbehåll även för nämnden; part vare ock obetaget att göra sådant förbehåll i fråga om upplysningar, som nämnden enligt denna paragrafs tredje stycke äger infordra.

Vid avgivandet av förslag till förhandlingsfrågans lösning skall nämnden tillika förelägga parterna att senast å viss dag avgiva svar på förslaget. Vagrar någondera parten att antaga nämndens förslag, äge nämnden på begäran av part avgöra, huruvida förslaget må offentliggöras; dock att nämnden icke utan särskilda skäl må förvägra part, som godkänt förslaget, att offentliggöra detsamma.

15 §.

Sedan av socialstyrelsen utsedd opartisk ordförande slutfört sitt uppdrag, skall han inom en månad därefter insända berättelse över förhandlingen till styrelsen. Har skiljenämnd utsetts enligt 14 §, skall berättelsen jämväl innehålla nämndens förslag till förhandlingsfrågans lösning, därest nämnden icke funnit, att förslaget icke må offentliggöras, samt parternas svar å förslaget.

16 §.

Under tid och förutsättningar, som angivas i 9 §, må stridsåtgärd icke vidtagas från någondera sidan. Denna fredsåtgärd skall, så vitt viss förhandlingsfråga rör, upphöra att gälla, om enligt 14 § tredje stycket avgivet förslag till frågans lösning icke blivit antaget av båda parterna inom den av skiljenämnden för besvarande av förslaget fastställda tiden samt endera parten inom en månad därefter underrättat såväl andra parten som socialstyrelsen, att han ämnar anlita stridsåtgärd.

Innan stridsåtgärd vidtages skall, därest giltigt hinder icke möter, underrättelse om åtgärden lämnas motsidan ävensom socialstyrelsen sist å sjunde dagen före den dag, då åtgärden skall taga sin början. Underrättelsen skall innehålla redogörelse för anledningen till åtgärden.

17 §.

Har part efter ty i 16 § sägs tillkännagivit sin avsikt att anlita stridsåtgärd, må socialstyrelsen uppdraga åt den jämlikt 10 § utsedde opartiske ordföranden att under tid, som angives i 9 §, med uppmärksamhet följa tvisten samt, om ändrade förhållanden därtill föranleda, inbjuda parterna till nya förhandlingar.

Angäven
sion, som
gälla vad

Hos
enligt
styrelsens
Hava
skilt fall
icke hava
föreskrifte
till sin av
styrelsen
tagande v
med allmä
lande.

Evvar, s
må äga ru

Där de,
behörigen
mm, vare

Har med
ande, som
de, vare
att, pliktig
utfarande
ingen mot
å grund a
å jämväl,
år.
åsidossätt
å ersätta

Under ska
st för int
Om det m
förhållande i
ållandes till
åständerets b
å ock äga

Ålagges sk
åre eller m
åndsskyldig

18 §.
Angående ersättning till opartisk ordförande, ledamot av sådan kommission, som i 11 § sägs, och ledamot av sådan skiljenämnd, som i 14 § sägs, gälla vad Konungen därom stadgar.

19 §.
Hos socialstyrelsen skall föras register för inskrivning av de uppgifter, vilka enligt 8, 9 och 16 §§ lämnas styrelsen. I registret skola jämväl införas styrelsens beslut i frågor, som avses i detta kapitel.

Hava vid anmälan icke iakttagits de föreskrifter, som finnas för varje särskilt fall meddelade, eller prövas förenings stadgar eller beslut, som anmälas, icke hava tillkommit i föreskriven ordning eller ej stå i överensstämmelse med föreskrifterna i denna lag eller eljest strida mot lag eller författning eller vara till sin avfattning i något viktigare hänseende otydliga eller vilseledande, skall styrelsen vägra att mottaga anmälan. Om beslut, varigenom anmälan mottagande vägras, skall skriftlig underrättelse ofördröjligen överlämnas eller med allmänna posten försändas till någon, vilken äger företräda den anmälände.

4 KAP.

Om påföljd för överträdelse av denna lag.

20 §.

Envar, som vidtagit åtgärd, vilken enligt 3 § eller 16 § första stycket ej må äga rum, vare skyldig ersätta skada, som av förfarandet kommit.

21 §.

— Där de, som äga företräda förening, varom i 2 § sägs, å föreningens vägnar behörigen besluta åtgärd, vilken enligt 3 § eller 16 § första stycket ej må äga rum, vare föreningen pliktig ersätta skada, som kommit av åtgärden.

22 §.

Har medlem i förening, varom i 2 § sägs, gjort sig skyldig till sådant förfarande, som avses i 20 §, och faller åtgärden inom föreningens verksamhetsområde, vare föreningen, när den erhåller kännedom om medlemmens handlingsätt, pliktig att, där så ske kan, hindra honom från fortsättande av det olovliga förfarandet och förebygga skada av detsamma. För sådant ändamål äge föreningen mot medlem tillämpa varje påföljd, vilken enligt stadgarna kan inträda på grund av åsidosättande av förpliktelse, som åligger medlem. Föreningen må jämväl, oavsett vad stadgarna innehålla, utesluta medlem för en tid av intill ett år.

Åsidosätter föreningen vad i denna paragraf stadgas, vare föreningen skyldig ersätta därav uppkommen skada.

23 §.

Under skadestånd skall inbegripas jämväl ersättning för personligt lidande samt för intrång i den kränktes intresse av att ostört bedriva sin verksamhet.

Om det med hänsyn till den skadevallandes ringa skuld, den skadelidandes förhållande i avseende å tvisten, skadans storlek i jämförelse med den skadevallandes tillgångar eller till omständigheterna i övrigt finnes skäligen, må skadeståndets belopp nedsättas. Fullständig befrielse från skadeståndsskyldighet må ock äga rum.

24 §.

Älägges skadeståndsskyldighet flera, skall den fördelas mellan dem efter den större eller mindre skuld, som prövas ligga envar till last. Föres, sedan skadeståndsskyldighet ålagts någon, av den skadelidande talan mot annan, må i den

mån det finnes skäligt denne förpliktas att gemensamt med den förre, en för båda och båda för en, gälda skadestånd.

25 §.

Var, som vill fordra skadestånd enligt denna lag, skall dels inom två månader från det han erhållit kännedom om skadan samt om den, mot vilken talan skall föras, underrätta honom om sitt anspråk, dels ock inom två år från avslutande av den åtgärd, varå ersättningsskyldigheten grundas, anhängiggöra sin talan. Försummas det, vare talan förlorad.

26 §.

Försummar part att hörsamma kallelse eller anmaning enligt 12 § första och andra styckena, må ordföranden på hemställen av andra parten anmäla försummelsen hos arbetsdomstolen; och äge arbetsdomstolen att genom vite tillhålla parten att fullgöra sitt åliggande ävensom på anmälan av ordföranden utdöma vitet. Sådant vite skall tillfalla kronan och, om tillgång till dess gäldande saknas, förvandlas enligt allmän strafflag.

27 §.

Försummar part att lämna sådana upplysningar, som skiljenämnd enligt 14 § tredje stycket infordrat, må nämnden anmäla försummelsen hos arbetsdomstolen. Vid sådan anmälan äge vad som i 26 § stadgas om föreläggande och utdömande av vite motsvarande tillämpning.

28 §.

Förseelse mot bestämmelserna i 16 § andra stycket straffes med böter, högst 300 kronor. Ådömda böter tillfalla kronan. Saknas tillgång till deras gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

5 KAP.

Om rättegång.

29 §.

Mål, som avse tillämpningen av denna lag, upptagas och avgöras av arbetsdomstolen; dock att åtal för förseelse mot bestämmelserna i 16 § andra stycket anhängiggöres vid allmän domstol och utföres av allmän åklagare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1937.

Det alla som vederbör hava sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hava Vi detta med egen hand underskrivit och med Vårt kungl. sigill bekräfta låtit.

Solliden den 11 september 1936.

GUSTAF.

(L. S.)

(Socialdepartementet.)

GERH. STRINDLUND.

om ändr

Vi GU
Konung,
att, 6 och
lä följn

För vart
gen indelas,
solan sägs,
lag icke gä
3 kapitlet I
Därest s

De förha
Försumm
tistande pa
och förhand
andra parte
stolen geno
solan av fö
och, om till

Berör utb
Där förli
förhandling,
sra framstä
rhåller om

Denna lag
Det alla s
visso hava V
bekräfta låti
Solliden d

Socialdepart

Bekräfta g

